

Avdelningen för juridik
Johan Hardstedt

Justitiedepartementet
10333 STOCKHOLM
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) noterar att detta förslag skiljer sig, t.ex. avseende målgrupp, jämfört med tidigare förslag om vistelseförbud för barn (Ds 2022:12) och skulle därför kunna utgöra ett av flera verktyg i det brottsförebyggande arbetet.
- SKR bedömer att de olika förslagen om vistelseförbud för barn respektive vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser kan leda till tillämpningsproblem och att det därför är angeläget att lagstiftaren tar hänsyn till det i det fortsatta lagstiftningsarbetet.
- SKR inser att situationen med gängkriminalitet i landet är allvarlig men vill ändå betona att det bör göras noggranna överväganden vid beslut om att inskränka enskilds rörelsefrihet och integritet, eftersom föregående prövning i domstol inte sker.
- SKR vill särskilt framhålla vikten av att det måste säkerställas att barnkonventionens principer om bl. a. barnens bästa och rätt till liv, överlevnad och utveckling beaktas. SKR delar därför utredningens bedömning att det exempelvis kan innebära att särskilda undantag görs för att barnet ska kunna bo kvar i sin bostad eller att barnets skolgång möjliggörs.
- SKR bedömer att det kan finnas anledning att överväga om en underrättelse till socialnämnden bör utsträckas till att avse den som inte fyllt 21 år, eftersom den unge som berörs kan vara föremål för vård enligt LVU.
- SKR bedömer att den myndighet som regeringen bestämmer bör ta fram en vägledning för socialnämndens yttrande i fråga om den person mot vilken förbudet avses gälla.
- SKR bedömer att förslagen om underrättelse till och begäran av yttrande från socialnämnden innebär nya åligganden och därmed ökade kostnader för kommunerna. Utredningen redovisar inte någon konsekvensutredning eller bedömning i frågan.

Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser

Syftet med förslaget om vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser är att förebygga och förhindra brottslighet i det offentliga rummet med ökad trygghet i lokalsamhället som följd.

I departementspromemorian *Vistelseförbud för barn* (Ds 2022:12) har det lämnats förslag till en reglering om vistelseförbud för barn i syfte att förebygga och förhindra att barn far illa. SKR avstyrkte förslaget bl.a. mot bakgrund av att det är förenat med flera tillämpningsproblem och inte heller kan anses uppnå avsett syfte.

Till skillnad mot förslaget avseende vistelseförbud för barn ser SKR på förslaget som ett av flera verktyg i det brottsförebyggande arbetet och för att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället.

Med anledning av de olika förslagen vill SKR lämna följande kommentar. Om såväl förslaget om vistelseförbud för barn respektive vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser ska genomföras bedömer SKR att det kan leda till tillämpningsproblem, t.ex. i fråga om dubbla vistelseförbud för barn som är mellan 15–17 år och vilken reglering som barnet ska meddelas vistelseförbud enligt. Det kan också leda till orimliga konsekvenser för den enskilde. Det är därför angeläget att lagstiftaren analyserar och tar hänsyn till detta i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Därtill bör man beakta att många förslag inom detta område får som effekt att de inskränker integriteten och därför bör man göra en vidare analys av hur det kan påverka tilliten till olika myndigheter och andra aktörer i samhället.

SKR noterar i sammanhanget att förslaget innebär att vistelseförbud ska kunna meddelas av åklagare utan föregående prövning i domstol. Åklagarens beslut är dock möjligt att överklaga. SKR är medvetna om den aktuella situationen i landet gällande gängkriminalitet men vill betona att det bör göras noggranna överväganden vid beslut att inskränka enskilds rörelsefrihet och integritet, eftersom föregående rättslig prövning i domstol inte sker.

Med anledning av att förbuden i många fall kan komma att röra barn under 18 år vill SKR i sammanhanget särskilt framhålla vikten att det måste säkerställas att barnkonventionens principer om bl.a. barnens bästa och rätt till liv, överlevnad och utveckling beaktas. SKR delar därför utredningens bedömning att det exempelvis kan innebära att särskilda undantag enligt föreslagna 5 § görs för att barnet ska kunna bo kvar i sin bostad eller att barnets skolgång möjliggörs.

7.4.4 Underrättelse till socialnämnden

Enligt förslaget ska Polismyndigheten underrätta socialnämnden när en anmälan om behov av vistelseförbud görs. Underrättelseskyldigheten ska begränsas till anmälningar som avser någon som inte har fyllt 18 år.

I sammanhanget noterar SKR att utredningen inte utrett om nämnda underrättelseskyldighet bör utsträckas till att avse den som inte fyllt 21 år. Det kan finnas anledning att överväga en sådan underrättelseskyldighet eftersom den unge som berörs kan vara föremål för vård enligt LVU tills den unge har fyllt 21 år.

Information om en anmälan om vistelseförbud kan t.ex. vara relevant vid placeringsbeslut enligt LVU.

7.5.2 Utredning

Enligt förslaget ska socialnämnden på begäran av åklagaren eller Polismyndigheten också lämna yttrande i fråga om den person mot vilken förbudet avses gälla. Yttrandet ska innehålla uppgifter om den person mot vilken förbudet avses gälla. Enligt utredningen kan det exempelvis handla om vilka åtgärder nämnden tidigare har vidtagit, vilka åtgärder som nämnden avser vidta, uppgifter om personens personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt. Uppgifterna bör vidare enligt utredningen lämnas skriftligen.

Med anledning av förslaget bedömer SKR att den myndighet som regeringen bestämmer bör ta fram en vägledning för yttrandet.

9.2.2 Ekonomiska konsekvenser

SKR kan konstatera att utredningen inte har gjort någon bedömning av om förslagen om Polismyndighetens underrättelseskyldighet till socialnämnden och nämndens skyldighet att yttra sig med anledning av en utredning utgör nya åligganden för kommunerna och därmed kommer leda till ökade kostnader för kommunerna. Enligt SKR:s bedömning innebär förslagen nya åligganden som kräver ytterligare arbetsinsatser för kommunerna och sannolikt därför också ökade kostnader. I detta sammanhang vill SKR påpeka att socialnämnden inte endast kan stanna vid att ta emot en underrättelse från Polismyndigheten, utan i varje enskilt fall behöver ta ställning till uppgifterna i underrättelsen för att avgöra om och i sådant fall vilka åtgärder som behöver vidtas från nämndens sida.

Enligt kommittéförordningen (1998:1474) är det utredningens ansvar att redovisa beräkningar och föreslå finansiering för sådana förslag i utredningen som medför ökade kostnader för kommunerna. En sådan redovisning och förslag till finansiering saknas helt i denna del.

Om regeringen avser att gå vidare med utredningens förslag om underrättelse till och begäran av yttrande från socialnämnden efterfrågar SKR en kompletterande bedömning i denna del och finansiering i enlighet med finansieringsprincipen för de merkostnader som utredningens förslag innebär.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

Särskilt yttrande lämnades av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, bilaga 1.

Styrelsen SKR
2023-09-22

Särskilt yttrande från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, Styrelsen SKR 2023-09-22

Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser

Vänsterpartiet och Miljöpartiet avvisar regeringens förslag. Det är ett förslag som riskerar att få allt för långtgående konsekvenser utan att det bidrar till att lösa de problem som vi står inför.

Vänsterpartiet

Miljöpartiet